Participatieparagraaf:
Concept Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk

INLEIDING

Het maken van een omgevingsvisie vergt een grote inzet van veel betrokkenen die allemaal hun tijd en wijsheid inbrengen. Onze ervaring leert dat er in een wijk altijd mensen zijn die zich graag inzetten voor de Omgevingsvisie en die soms ook bereid zijn taken en rollen van ons over te nemen, omdat ze dat kunnen en belangrijk vinden. In Kanaleneiland Transwijk hadden wij het grote geluk van de Wijkcoöperatie dat contacten had met netwerken door de beide buurten heen en die zelf in de zomerperiode van 2021, tussen de beide perioden van Corona lockdown, een uitgebreid participatietraject doorliepen.

Daar staan we graag bij stil en bedanken iedereen die heeft meegedacht en meegedaan.

LEESWIJZER

In deze participatieparagraaf wordt beschreven;

1. Hoe het participatieproces is opgebouwd.
2. Vanaf pagina 5 tot en met 14 vindt u een verkorte weergave van het doorlopen participatietraject.

Op de website van de gemeente Utrecht vindt u de verslagen van de bijeenkomsten in het kader van de omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk

1. OPBOUW VAN HET PROCES

1.1 Het werven van deelnemers

Belangrijk bij het maken van een omgevingsvisie, is dat betrokkenen in een vroeg stadium worden betrokken, dat iedereen en ieders mening telt en dat we onze uiterste best doen om zoveel mogelijk mensen te bereiken om mee te praten. We hebben op verschillende manieren gezocht naar deelnemers;

1. Via de studenten van de HKU die gedurende hun kunstproject waarbij inwoners een mening mochten geven over hun wijk, het maken van de omgevingsvisie en de mogelijkheid van deelname daarvan hebben gepromoot.
2. De wijkcoöperatie heeft hun contacten en netwerken in de wijk gevraagd mee te doen aan de avonden over de OV.
3. De woningbouwcorporaties en Wijkbureau Zuidwest vroegen hun huurders, contacten en netwerken in de wijk mee te doen.
4. We hebben geworven via loting. Zo kregen 4000 aselect ingelote huishoudens een uitnodiging. Veel mensen meldden zich aan waarvan ook veel mensen aangaven dat ze het belangrijk vonden alle bijeenkomsten mee te doen.
5. Daarnaast zijn alle geregistreerde bedrijven uit de wijken uitgenodigd.
6. We hebben in de loop van het proces twee keer een video gemaakt om deelnemers te enthousiasmeren mee te doen. Dit werd gedeeld via diverse kanalen. Ook *U in de wijk* heeft een aantal keer aandacht besteed aan de omgevingsvisie .

1.2 De leidende principes bij de opzet van het participatietraject

Vaak werken we bij *intensieve* participatietrajecten van **breed, via smal, terug naar breed**. Daar bedoelen we mee dat we;

- **Van breed**; wijk- of stadsbreed halen we (bijvoorbeeld via een peiling) op welke onderwerpen inwoners belangrijk vindt om nader op in de gaan.

- **Via smal**; vervolgens bespreken we met betrokkenen die daarvoor belangstelling hebben (bijvoorbeeld tijdens een fysieke of online bijeenkomst) de onderwerpen die voortkomen uit de peiling, maar ook andere onderwerpen die spelen in de wijk. We gaan met deze groep betrokkenen meer de diepte in en betrekken daarbij ook het gemeentelijk beleid/ de opgaven waarvoor we staan. Wat we ophalen vormt de kern van het concept van een stuk waaraan we via participatie werken – in dit geval de concept-omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk.

- **Terug naar breed**; Via bijvoorbeeld een peiling toetsen we weer wijk- of stadsbreed of betrokkenen zich herkennen in het concept.

Voor de Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk hebben we op deze wijze gewerkt. Op die manier hebben wij vanuit de breedte van de gehele wijk gezocht naar zoveel mogelijk meningen, wensen en ambities voor de toekomst van de wijk. Daarbij hebben we verschillende participatiemogelijkheden ingezet.

Van breed:

1. Studenten van de HKU deden eind 2019 een kunstproject waarbij inwoners een mening mochten geven over de wijk en ook voor een aantal hotspots nieuwe interactieve ontwerpen werden gemaakt. Deze zijn ter inspiratie op de bijeenkomst

van 7 maart getoond. De studenten leverden ook de eerste deelnemers en trokken de aandacht van de pers (U-in-de-wijk).

2. Een peiling (begin 2020) waarin we wijkbewoners vroegen om hun mening over de wijk te geven. Dit om een eerste indruk te krijgen van onderwerpen die in de wijk speelden.
3. Via social media (met een korte video) en via een loting onder 4000 huishoudens mensen uitgenodigd om mee te praten (voorjaar 2020).
4. De Wijkcoöperatie, de woningcorporaties en het Wijkbureau Zuidwest gevraagd de bestaande netwerken in te zetten (doorlopend).
5. Alle geregistreerde bedrijven in de wijk gevraagd om mee te denken.

Via smal:

6. Gesprekken via Attifa, Bij Bosshardt en JOU met specifieke doelgroepen bewoners om meningen over de toekomst van de wijk op te halen (voorjaar 2020). Zo gaven we kwetsbare groepen in de wijken een stem in de omgevingsvisie.
7. Grote bijeenkomst in Het Krachtstation met diverse werkvormen (7 maart 2020).
8. Breed: een tweede online peiling ter verdieping van de uitkomsten van 7 maart
9. Smal: Zeven online participatiegesprekken met geïnteresseerde inwoners, ondernemers, instellingen, verenigingen en overige betrokkenen. De thema's van de avonden waren: Groen, Jongeren op één en Trots op de wijk, Verkeer en Wonen. Op basis van de eerste gesprekken zijn er verdiepende workshops gehouden over Wonen en over de stedenbouwkundige gedachten achter de ontwikkeling van de wijk (zomer en najaar 2020).
10. Vanaf medio 2021 organiseerde de wijkcoöperatie, in samenwerking met de gemeente, aanvullende fysieke bijeenkomsten over de onderwerpen Groen, Verkeer, Jongeren en Wonen. Voor elke bijeenkomst maakte de gemeente een korte video over wat we tot nu toe aan input hadden opgehaald en hoe dat, in combinatie met stedelijk beleid, in de omgevingsvisie kan komen.

Terug naar breed:

11. Een peiling om de belangrijkste onderdelen van de omgevingsvisie te toetsen op mening in de wijken. (21 januari tot 7 februari 2022)
12. Gesprekken over de concept-omgevingsvisie met het wijkplatform, de wijkcoöperatie, de woningbouwcorporaties.
13. Inspraak van 20 april tot 1 juni 2022

<u>1.3 Daarbij gingen we uit volgende overwegingen:</u>

- We betrekken inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen op verschillende manieren om een zo breed mogelijk palet aan deelnemers te werven en iedereen in de gelegenheid te stellen om mee te doen.
- Een participatietraject bouwen we het liefst 'gelaagd' op, wat wil zeggen dat we per fase (breed-smal-breed) minimaal twee verschillende manieren van participeren toepassen zodat we extra informatie ophalen, maar ook kunnen kijken of

verschillende manieren van participatie misschien verschillende gegevens opleveren of juist dezelfde.
- We zien ‘het goede gesprek’ als kern van participeren. Daar bedoelen we dat we *wederkerige interactie tussen deelnemers* (tussen betrokkenen onderling en tussen betrokkenen en gemeente) als basis zien. Door met elkaar in gesprek te gaan, hoor je meer dan alleen je eigen mening en wordt elke deelnemer uitgedaagd om ook de mening van een ander te horen, waarderen en mee te nemen, om toe te werken naar common ground, de we met elkaar delen.

1.4 En geven we de volgende overwegingen mee:

- Het resultaat van participatie is nooit ‘representatief’. We doen ons best om zo veel mogelijk mensen te betrekken en om daarbij een afspiegeling van bijvoorbeeld de bewoners van de wijk te krijgen, maar dat lukt altijd maar ten dele. De ervaring met participatie leert immers dat er altijd bevolkingsgroepen zijn die niet kunnen participeren.
- Wat belangrijk is, is dat alle geluiden uit de wijk gehoord worden. Daar bedoelen we mee dat het minder belangrijk is wie iets zegt, dan dat het is dat we alle wensen, zorgen, ambities en visies horen vanuit de wijk. Het maakt niet uit wie die verhalen vertelt, als iemand ze maar vertelt.
- Het participatieresultaat is nooit naar *ieders* zin. Zo veel mensen, zo veel meningen. We zijn daarom op zoek naar ‘common ground’; iets waar we allemaal iets uit halen, waar we allemaal wat aan hebben.

1.5 De intrede van Corona

Vanaf 13 maart 2020 volgde de overstap van fysieke naar online bijeenkomsten vanwege de corona-maatregelen. De Toekomst expedities op 21 maart en op 4 april, beiden bedacht als fysieke bijeenkomsten, kwamen te vervallen.

We besloten om een serie van 5 online workshops te houden, om de ambities van 7 maart verder met elkaar te verdiepen. De onderwerpen verkeer/mobiliteit/parkeren en wonen (gemengd wonen, seniorenhuisvesting) werden daar aan toegevoegd vanuit het beleid van de gemeente.

Gedurende de online workshops werkten we op de achtergrond met QandR. Dit is een instrument om digitaal participatietrajecten te begeleiden.

2. VERKORTE WEERGAVE VAN HET PARTICIPATIETRAJECT

2.1 De eerste peiling

In februari 2020 organiseerden we een eerste peiling waarin wijkbewoners via social media werd gevraagd wat zij van hun wijk vonden en wat anders zou kunnen. Daar kwam bijvoorbeeld uit dat 53% van de wijk het dagelijks leven als goed bestempelt, tegenover 15% als slecht. Inwoners noemen het een rustige buurt, met weinig overlast en dichtbij winkels/winkelcentrum. Ze ergeren zich aan hangjongeren op straat, zwerfafval op straat en overlast van geparkeerde auto's. Prettig aan de wijken vinden inwoners het groen en de parken, het winkelcentrum, de bereikbaarheid en het vrij parkeren, en de diversiteit. De flitspeiling gaf een eerste voorzichtige indruk van wat er speelt in de wijk.

2.2 De eerste (en naar later bleek door Corona ook de laatste) fysieke bijeenkomst op 7 maart

Het werd een goed bezochte dag waaraan ongeveer 100 betrokkenen en ambtenaren meededen. Onderdelen van deze dag waren onder andere een informatiemarkt waarop op het vastgestelde stedelijk beleid gedeeld werd (wonen, verkeer en parkeren, voorzieningen, zorg en welzijn, sport en spel, onderwijs, veiligheid, energie, klimaat, circulariteit en economie). De uitkomsten van de eerste peiling werden gepresenteerd en besproken. Informatie over de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van de wijken en de huidige en toekomstige ontwikkelingen van de stad en om de wijken heen werden gedeeld.

Op een waslijn dwars door de zaal heen konden mensen een hartenkreet voor de toekomst van de wijk schrijven. Er was een uur lang de gelegenheid om met de wijkwethouder Linda Voortman in gesprek te gaan,.

Ook etaleerden enkele studenten van de HKU hun ontwerpen voor hotspots om de deelnemers te inspireren.

Met een speciaal voor de gelegenheid gemaakt kwartetspel werd in groepjes besproken wat belangrijke onderwerpen zijn. Daaruit is met de groep als geheel vervolgens een drietal conceptambities geformuleerd voor verdere uitwerking. Deze betroffen (in volgorde van draagvlak):

1. Het groen in de wijk te versterken, te verknopen, groene dwarsverbindingen te maken, groene oplossingen te ontdekken,
2. Het talent van jongeren meer en beter tot ontwikkeling te brengen; zij hebben de toekomst immers,
3. De wijk meer 'smoel' (grandeur) te geven zodat het prettiger wonen en leven is en zodat het een wijk wordt waar bewoners trots op kunnen zijn.

Impressies van de dag;

2.3 De tweede peiling

In maart 2020 hielden we een tweede flitspeiling, met wat we hadden gehoord aan wensen en ambities op 7 maart als basis voor de vragen. We vroegen mensen naar waar hun wensen lagen als het ging om ontspanning; meer groen, de wijk veiliger maken/cameratoezicht en wandel/fietsroute. Waar zijn de inwoners trots op was ook een vraag, onder andere de wandelboulevard langs Amsterdam-Rijnkanaal, park Transwijk, Prins Clausbrug, op de expositie over Kanaleneiland in Centraal Museum, de moskee en op het Krachtstation. We vroegen naar hun wensen voor de toekomst; de meeste mensen zouden trots zijn op een brandschone buurt, op de rozenvelden van vroeger, op nieuwe woningen met een bijzondere uitstraling, op een centrale cultuurplek en op een markant gebouw met uitstraling, op markante kunst in de ruimte.

Deze tweede peiling, de bijeenkomst op zaterdag de 7de maart gaven weer input voor de onlinebijeenkomsten die volgden.

2.4 De workshop over meer, mooier en aaneengesloten Groen in de wijk op 9 juni 2020

Het onderwerp groen kwam bij alle bijeenkomsten, gesprekken en workshops aan de orde. Betrokkenen vinden dit een erg belangrijk onderwerp. Ze vinden dat hun wijk groen is, maar dat het wel vaak een beetje saai groen is. Het kan beter en mooier. Ze willen vooral méér groen. “Ik wil uit elk raam van mijn huis groen zien”, zei één van de deelnemers.

De wensen van wijkbewoners zijn heel divers, maar de gemene deler is dat in Kanaleneiland en Transwijk meer groen moet komen dat verbindt en ontspant.

Voorbeeld van één van de besproken vragen;

2.5 De workshop op 16 juni 2020 over Jongeren op één

Samengevat zijn er twee lijnen die belangrijk zijn:

1. Jongeren met een niet-westerse culturele achtergrond balen ervan dat ze zich steeds moeten bewijzen. Dat moet een keer stoppen, vinden ze.
2. Volwassenen zeggen: onze jongeren barsten van het potentieel en talent. Het is er; zet het in. Maak gebruik van het 'in de wijk geboren' potentieel ten gunste van de wijk. Zij zijn immers de toekomst. En bestrijd de criminele overlast van een kleine groep. Maak het weer veilig voor iedereen in de wijk.

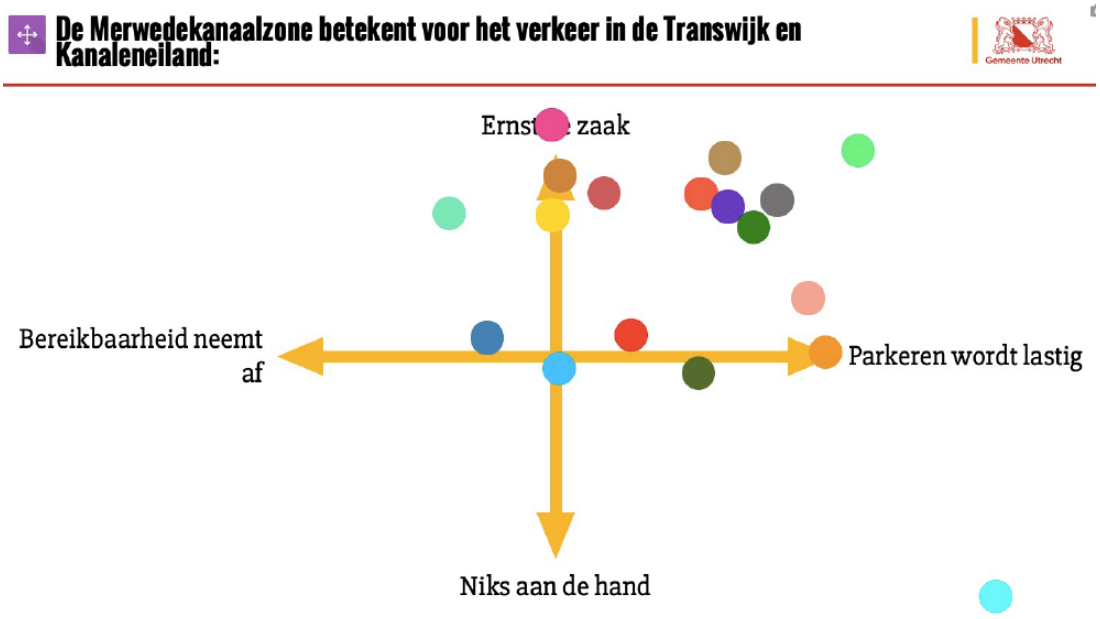
Voorbeeld van één van de besproken vragen

2.6 De workshop van 30 juni 2020 over Verkeer en (betaald) Parkeren

Hoe houden we de wijk bereikbaar? Hoe gaan we om met deze spaarzame ruimte? En hoe moeten we verkeer en parkeren vormgeven in de Kanaleneiland en Transwijk? Dat waren de vragen die wij vanuit de gemeente wilden bespreken.

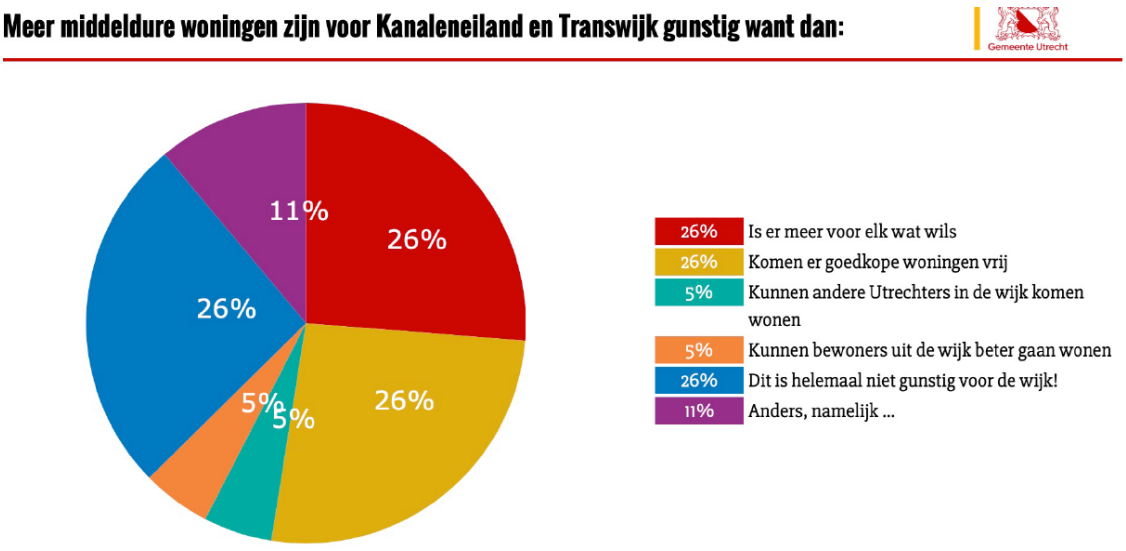
Voorbeeld van één van de besproken vragen

2.7 De workshop van 7 juli 2020 over Wonen

Betaalbaarheid is belangrijker dan een gemengde wijk, meer woningen voor ouderen en het voorkomen van een scheiding tussen ‘koop en sociale huur’. Dit zijn de drie punten die het meest in reacties naar voren komen.

Voorbeeld van één van de besproken vragen

2.8 De workshop 23 juni 2020 over Trots op de wijk

Op de bijeenkomst van 7 maart gaven bewoners aan graag weer trots op de wijk te willen zijn. Daarbij werd er gesproken over meer horeca en een bazaar, bijzondere architectuur, visitekaartjes van de wijk, zoals bijvoorbeeld het park en de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal. Dingen die een aantrekkingskracht hebben voor de hele stad en de wijken een positiever imago geven.

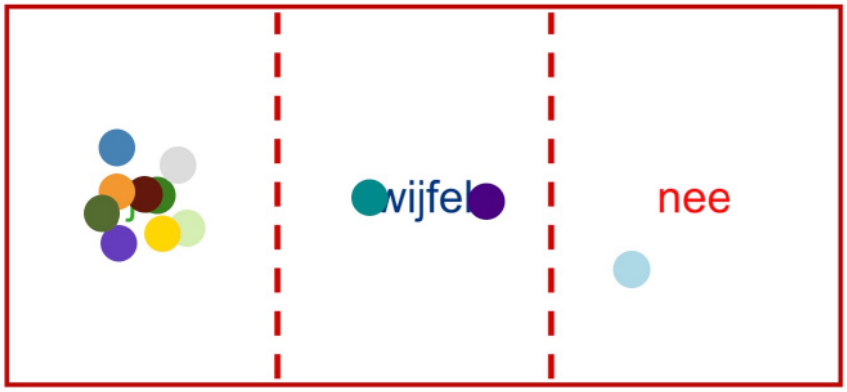
Voorbeeld van één van de besproken vragen

2.9 Verdiepende workshop over Wonen op 8 december 2021

Omdat het onderwerp wonen door deelnemers aan de workshops belangrijk wordt gevonden en nog verdere verdieping nodig is, wordt een extra, een zesde, workshop georganiseerd. Met name de wenselijkheid van het brengen van meer variatie in bewoners door meer verschillende typen woningen aan de wijk toe te voegen komt aan de orde. De meeste (55%) vinden dat de wijk er op vooruit zal gaan als er meer verschillende typen woningen en dus ook bewoners in de wijk komen. Maar er zijn ook zorgen om het groeiend klassenverschil.

Voorbeeld van één van de besproken vragen

2.10 De workshop ‘Een kijkje in de keuken’ op 15 december 2021

Daarna is gestart om een vertaling vanuit alle opgehaalde informatie en het vastgestelde beleid te maken naar een eerste ruwe versie van de omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk. We gaven deelnemers een kijkje in hoe de gemeente al die informatie tot één visie voor de toekomst voor de wijken maakt. Begin 2021 volgt een conceptversie. Deze zal weer breed aan de wijk worden voorgelegd .

Aan de workshop deden 55 mensen mee, waarvan 7 ambtelijke organisatoren, vakinhoudelijke collega’s en het Wijkbureau namen deel aan het gesprek. Maar nadat vertegenwoordigers van de Wijkcoöperatie het woord kregen, maakten zij duidelijk dat ze het niet eens waren met de (door Corona noodgedwongen) online aanpak vanuit de gemeente en riepen zij deelnemers op om het scherm op zwart te zetten (camera uit en daarna uitloggen). Daarop haakte 10 deelnemers af. Het gesprek ging op verzoek van andere deelnemers door.

Naar aanleiding van de actie ’schermen op zwart’ tijdens deze workshop kwamen er schriftelijke vragen (zie SV nr. 258, 2020) en vond er een gesprek plaats tussen wethouder Verschuure en de Wijkcoöperatie. Afgesproken werd dat de Wijkcoöperatie zelf één of meerdere bijeenkomsten zou organiseren voor betrokkenen uit de beide wijken.

2.11 de workshops door de Wijkcoöperatie Kanaleneiland

De Wijkcoöperatie organiseerde een tweede ronde van het participatietraject rondom de Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk. Zij trad op in de functie als gastvrouw op een reeks van avonden die plaatsvonden tussen 7 juni en 16 juli 2021 op het Krachtstation Kanaleneiland. Het traject werd ondersteund door de gemeente Utrecht.

Na een intensieve discussie hebben bewoners concrete voorstellen bedacht om hun wijk te verbeteren. Dat is gebeurd op vier avonden, vier zondagmiddagen en vier vrijdagmiddagen. Gesproken is over de thema’s Groen, Verkeer, Jongeren en Wonen. De eerste, ruwe voorstellen zijn in een huiswerksessie verder uitgewerkt tot concrete voorstellen. Vervolgens zijn vier sessies georganiseerd waarop bewoners konden stemmen op deze voorstellen. De

bedoeling van deze opzet was te komen tot een zoveel mogelijk gedragen advies vanuit bewoners. Door de stemronde toe te voegen is een dubbele check gedaan op de voorstellen.

De bijeenkomsten hebben veel opgeleverd. Dit is weergegeven in een verslag dat u kunt vinden als bijlage.

2.12 de derde peiling

Via deze peiling is getoetst of betrokkenen zich konden vinden op de belangrijkste onderdelen van de concept-omgevingsvisie via 20 vragen. Samengevat is te stellen dat de Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk grotendeels wordt onderschreven. Opvallende punten waren daarbij de volgende:

Onderwerp Trots op de wijk

- De inwoners zijn trots als er geen vuil op straat ligt, als het groen netjes onderhouden is, als er verschillende typen woningen en bewoners zijn, als de sociale huurwoningen opgeknapt zijn, als jongeren meer kansen krijgen in voor werk en wonen. Heel ‘gewone’ wensen dus; de basis op orde.

Onderwerp wonen

- Er blijkt uit de enquête minder animo voor seniorenwoningen. De deelnemers zetten juist in op jongerenhuisvesting en eengezinswoningen. Dit kan te maken hebben met de leeftijd van de deelnemers, vaak onder de 40 jaar.
- Men wil graag het karakter van de wijk behouden (vooral in de stempels) en er is beperkt animo voor hoogbouw. Hoogbouw is niet vanzelfsprekend.
- Veel deelnemers aan de peiling zijn van mening dat het mixen van bewoners door meer typen woningen in de wijk te realiseren goed is voor de wijk.

Onderwerp verkeer en parkeren

- Parkeren heeft een belangrijkere functie dan het stedelijk beleid wenst.
- Men wil in elk geval niet buiten de wijk parkeren, onder andere omdat men dat niet veilig vindt (voor zowel de auto als uit angst voor ‘overlast’).
- Een groene inrichting vindt men belangrijker dan parkeerplekken.
- Men ziet knippen van lange wegen wel als middel om de verkeersveiligheid te vergroten, maar wil graag eerst kijken of dat op een andere wijze kan die minder invloed heeft op de bereikbaarheid.
- Men zou best vaker de fiets pakken als dat veiliger kan, voor zowel verkeer als ‘overlast’.

Onderwerp groen

- Cool groen wordt ondersteund, zowel voor aantrekkelijker en meer diversiteit in het groen, zoals groen voor klimaatadaptie, wateropvang, verkoeling, etc
- Veel deelnemers aan de peiling vinden dat er al genoeg mogelijkheden zijn om dicht bij huis een ommetje te maken.

Onderwerp bedrijvigheid en voorzieningen

- Horeca wordt duidelijk gemist in de wijk.

2.13 Slot

Diverse korte video’s om betrokkenheid te creëren, te informeren en deelnemers te werven

Door middel van het verspreiden van oproepen in diverse media zijn deelnemers geworven voor deelname aan het participatietraject door de gemeente en door de Wijkcoöperatie Kanaleneiland, onder andere via U in de wijk;

- Bewonersparticipatie Omgevingsvisie Kanaleneiland & Transwijk - YouTube
- Omgevingsvisie Kanaleneiland / Transwijk - YouTube
- Bewoners Kanaleneiland en Transwijk over omgevingsvisie - YouTube
- Omgevingsvisie groen in de wijk - YouTube
- Uitzending U in de Wijk Kanaleneiland 9 juni 2021 - YouTube